

Το νέο ευρωσύνταγμα (Νοέμβριος 2007)

Ανδρέας Πανταζόπουλος

Επίκουρος Καθηγητής του ΑΠΘ

Μια νέα περίοδος διαφωνιών και διαιρέσεων, κυρίως στους κόλπους των δυνάμεων της ευρωπαϊκής Αριστεράς, αναμένεται να ανοίξει με αφορμή την υιοθέτηση από τα εθνικά κοινοβούλια των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης της νέας «μίνι» Ευρωσυνθήκης που υιοθετήθηκε πρόσφατα στη Λισαβόνα. Ήδη στη Γαλλία, στην πρώτη χώρα που απέρριψε με δημοψήφισμα τον Μάιο του 2005 (και με ποσοστό 55%) το ευρωσύνταγμα, οι διαφωνίες στο χώρο της Αριστεράς δεν άργησαν να καταγραφούν. Μάλιστα, ορισμένες δυνάμεις της γαλλικής Αριστεράς, τόσο της «θεσμικής» όσο και της Ακροαριστεράς, θεωρούν την αρνητική στάση, και κατ'επέκταση την αρνητική ψήφο στο γαλλικό κοινοβούλιο, αφετηρία για μια πραγματική ανασυγκρότηση της Αριστεράς.

Στο εσωτερικό του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος, αν και η πλειοψηφία υποστηρίζει την υπερψήφιση της μίνι Συνθήκης, και ένα μέρος στελεχών που το 2005 είχαν προπαγανδίσει το «όχι» και τώρα καλούν σε θετική ψήφο, υπάρχει ωστόσο μια αριστερή μειοψηφία (στην οποία περιλαμβάνονται και πολλά στελέχη που ακολουθούν τους Λοράν Φαμπιούς και Ανρί Εμανουελί), η οποία είτε προσανατολίζεται σε ένα είδος πολιτικής αποχής από τη σχετική διαδικασία επικύρωσης είτε εκφράζεται καθαρά εναντίον της Συνθήκης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η στάση του Ζαν-Πιέρ Σεβενεμάν, ο οποίος, αν το υπενθυμίσουμε, είχε υποστηρίξει με πάθος στις προεδρικές εκλογές της περασμένης άνοιξης την υποψηφιότητα της Σεγκολέν Ρουαγιάλ. Ο Σεβενεμάν ήταν αυτός που είχε προσφέρει μια «παραδοσιακή» εθνο-ρεπουμπλικανική εγγύηση στο εν πολλοίς μετανεωτερικό συμμετοχικό-δημοκρατικό διάβημα της υποψήφιας του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Αν σήμερα η Σεγκολέν Ρουαγιάλ είναι από τα πρώτα στελέχη του Σοσιαλιστικού Κόμματος που τάχθηκαν αμέσως υπέρ της υπερψήφισης της μίνι Συνθήκης, ο Σεβενεμάν αποτελεί έναν από τους πλέον δεδηλωμένους αντιπάλους της.

Ορισμένα τουλάχιστον από τα ερωτήματα που θέτει ο Σεβενεμάν δεν αφορούν μόνον τη χώρα του, αντίθετα εκφράζουν έναν διάχυτο προβληματισμό μέσα στην Αριστερά. Πέρα από την εθνοκεντρική ανησυχία που εκφράζεται για την «σμηρία» της Γαλλίας από «ειδικές πλειοψηφίες» που θα προκύπτουν πάνω σε συγκεκριμένα θέματα, πέρα από την πιθανότητα η συγκεκριμένη χώρα να χάσει μετά το 2014 την εκπροσώπηση της στην Επιτροπή, λόγω της ανακύκλησης των εκπροσώπων των χωρών-μελών, εξισωνόμενη ουσιαστικά με τη Μάλτα, μια σειρά άλλων προβλημάτων αναδύονται. Μεταφορά εξουσιών από τα εθνικά κοινοβούλια στο Ευρωδικαστήριο, το οποίο στο εξής θα ερμηνεύει τις αρχές του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Οι οποιοσδήποτε πολιτικές προστασίες της ευρωπαϊκής αγοράς φαλκιδεύονται από την αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού, ενώ η θέση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας παραμένει αδιαπραγμάτευτη. Η εξωτερική πολιτική κάθε χώρας θα πρέπει στο εξής να συμβουλευέται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, χάνοντας έτσι την αυτονομία της, μια αυτονομία που το 2003 είχε επιτρέψει παραδείγματος χάριν στη Γαλλία να υιοθετήσει μια κριτική στάση έναντι του αμερικανικού πολέμου στο Ιράκ. Μια ανάλογη στάση της συγκεκριμένης χώρας στο ενδεχόμενο πολέμου κατά του Ιράν φαντάζει στο εξής πρακτικά ανέφικτη. Επιπλέον, το NATO γίνεται επισήμως το πλαίσιο της κοινής ευρωπαϊκής άμυνας.

Τελευταίο, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό πρόβλημα. Αν η μίνι Συνθήκη της Λισαβόνας είναι, όπως υποστηρίζει ο Σεβενεμάν, μία ευσύνοπτη καταγραφή του Ευρωσυντάγματος, και σε ορισμένα σημεία της ακόμα πιο «πολύπλοκη» από αυτό, για ποιο λόγο η επανεισαγωγή όλων εκείνων των θεμάτων που αυτό προέβλεπε να μην κυρωθεί με δημοψήφισμα αλλά με μια τυπική ψηφοφορία στα εθνικά κοινοβούλια; Τυπική με την έννοια του ευνοϊκού συσχετισμού δυνάμεων υπέρ του. Για ποιο λόγο ό,τι αποφασίστηκε μέσω δημοψηφίσματος να μην επανεξεταστεί μέσω δημοψηφίσματος;

Νομίζουμε ότι το τελευταίο αυτό ερώτημα είναι σήμερα πολιτικά το πιο καίριο. Γιατί συνοψίζει με παραδειγματικό τρόπο τη συμπεριφορά της ευρωπαϊκής πολιτικής τάξης στο σύνολό της, αλλά και γιατί προδιαγράφει μια κοινωνικά άσαρκη ευρωπαϊκή ενοποίηση. Μπροστά στα πραγματικά προβλήματα της

νομιμοποίησης των αμιγώς φιλελεύθερων ευρω-πολιτικών, η τάξη αυτή επιλέγει την έμμεση, τυπική διαδικασία νομιμοποίησης των εθνικών κοινοβουλίων. Στην πραγματικότητα ζητά από τα εθνικά κοινοβούλια να νομιμοποιήσουν την ίδια την απονομιμοποίησή τους, χωρίς, ταυτόχρονα, να επινοούνται και να ενισχύονται νέες ευρωπαϊκές δομές πολιτικής συναπόφασης, οι οποίες να μπορούν να ενσωματώνουν μορφές της λαϊκής κυριαρχίας, μέσα σε μια ανέκδοτη μορφή ευρωπαϊκής αυτονομίας και κυριαρχίας, ικανής να αρθρώσει τα εθνικό και το ευρωπαϊκό σε μια νέα πολιτική σύνθεση. Ένα μείζον πρόβλημα το οποίο έχουν στα καθ' ημάς θέσει με πρωτοποριακό τρόπο οι σχετικές αναλύσεις του Αντώνη Μανιτάκη.

Με την έννοια αυτή, η μίνι Συνθήκη της Λισαβόνας ανακυκλώνει και επιτείνει όχι απλώς το αίσθημα αλλά και τις πολιτικές αποξένωσης των ευρωπαϊκών πολιτικών ελίτ από τις εθνικές κοινωνίες και τους λαούς της γηραιάς ηπείρου. Ένας ορισμένος φόβος του λαού έχει ξαναγεννηθεί στις ευρωπαϊκές ελίτ και φαίνεται ότι είναι αυτή η επιμελημένη λήθη των λαών που τροφοδοτεί τις εθνικο-λαϊκιστικές αλλά και ρατσιστικές ενίοτε κινητοποιήσεις κατά όλων των μη εθνικών, αλλά και ακροδεξιές τάσεις απόρριψης της ευρωπαϊκής προοπτικής.

Αν ο ευρωπαϊσμός πρέπει να αποτελεί τον ορίζοντα της πολιτικής δράσης της Αριστεράς, αυτό δεν μπορεί να γίνεται σε βάρος των κοινωνικών ερεισμάτων της, ούτε προς όφελος μιας φιλελεύθερης αντιπολιτικής που με αφελή και επικίνδυνο τρόπο υπονομεύει το πλαίσιο που οφείλει να θέτει η πολιτική στην οικονομία.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» στις 19 Νοεμβρίου 2007, σ. 10.